

NOTULEN¹ van
Bijeenkomst over consciousness-raising op 8 september 1971 bij Marian Sax.

Bij wijze van begin gaf Lidwien v B een samenvatting van de ideeën van de uit Dolle Mina afkomstige klepgroep (klets-, praat-, bewustwordings-groep? kletskrans?) over mogelijkheden tot samenwerking met de in MVM ontstane ganzenbordgroep² en eventuele toekomstige dergelijke groepen.

Ze willen vooral niet te hard van stapel lopen en geen nieuwe organisatie maken. Er zou eventueel een overkoepelende naam gevonden kunnen worden, maar de groepen moeten zelfstandig blijven werken. Ook publiciteit is gevaarlijk: je wordt door de buitenwereld opgejaagd om dingen te doen waar je nog niet aan toe bent en er komen te veel mensen tegelijk - dat is bij de oprichting van Dolle Mina gebeleden (Rita).

Als wij het met Amerika vergelijken, willen wij dus meer een algemene naam als Women's Liberation Movement dan iets als Redstockings, dat toch weer een soort organisatie is met een eigen ideologie.

Zo te zien is iedereen het hier roerend mee eens. We moeten klein beginnen en eerst kijken hoe we de consciousness-raising op gang krijgen. De minnaas voelen behoefte aan een open groep, zoals door het ganzenbord (geïnspireerd door Dorothy Tenner) voorgesteld, degelijk voor te bereiden. Het ganzenbord ziet dat niet zo voor zich: je kunt niet zo veel meer doen dan je er op in stellen er zo te gaan praten als je in je eigen groep doet. Lidwien v B en Marian wijzen er op dat er al zoveel groepen uit elkaar gevallen zijn, omdat ze over de niet-griezelige onderwerpen uitgepraat waren en de mensen zich niet bloot wilden geven. Uit de verdere discussie blijkt dat daar twee dingen tegen te doen zijn: door een bepaalde solidaire instelling, zoals die in de richtlijnen van Dorothy (die nu door Liesbeth vertaald worden) zijn uitgewerkt, een veilig klimaat scheppen, zodat mensen wat meer durven (en evt door voorzichtig exhibitionisme een handje helpen) en aan de andere kant schijnbaar oppervlakkige dingen betekenisvol maken door ze consequent met de situatie van de vrouw in verband te brengen.

(Er bestaat nog wel meningsverschil over de vraag in hoeverre de dieper gravende, psychoanalytische benadering toch van belang is, vooral in een gesloten groep). Een belangrijk punt is dat je je niet zo vreselijk verantwoordelijk moet voelen voor elkaar.

Ineke F d J vertelt dat de abortusgroep in de Nieuwmarktbuurt ook gaat uitbreiden tot praten. Zij vindt seksualiteit erg belangrijk: vrouwen krijgen meer zelfrespekt als ze zich realiseren dat ze niet altijd met gespreide benen paraat hoeven te zijn. Zij zou alleen praten niet genoeg vinden - later vraagt ze zich af of het een minderwaardigheidscomplex is om problemen van anderen altijd belangrijker te vinden dan die van jezelf.

Rita verklaart plechtig dat ze nu besloten heeft zichzelf het belangrijkste te vinden; we hebben altijd gedaan, nooit gedacht; we weten niet of anderen meer onderdrukt zijn dan wijzelf; we zitten in de middenklasse, laten we daar beginnen en niet arbeidersvrouwen achterna rennen of eerst de arme arbeider-vader of politieke vluchteling-zoon (ingebracht door Henny) bevrijden.

In de verdere discussie komt steeds weer tot uiting dat dat het enige punt is waar we het allemaal over eens zijn en dat ook een minimumvoorwaarde is voor een open groep: we proberen met vrouwen inzicht te krijgen in onze eigen situatie, mannen en hun problemen zijn alleen aan de

¹ noot Marijke Ekelschot 2005: deze bijeenkomst leidde tot de 'praatgroepenbeweging' waaruit zowel de Amsterdamse Vrouwenkrant voortkwam als het Vrouwenbevrijdingsfront, als – partieel – het kraken van het Vrouwenhuis en – impliciet – De Bonte Was.

Aanwezig waren dus vrouwen van MVM (Anneke van Baalen (notulen), Ineke Fabrie de Jonge, Corrie Mandersloot, Mariken Troostheide) en van Dolle Mina (Lidwien van Buuren, Rita Hendriks, Marjan Sax, Henny de Swaan). Uit de notulen kan ik niet opmaken wie er eventueel nog meer waren.

² aanduiding van de praatgroepen die vanuit MVM door Anneke van Baalen waren gestart.

orde voorzover ze op onze situatie invloed uitoefenen - en als iemand graag met mannen wil praten zijn daar organisaties genoeg voor.

Praktische problemen: hoeveel mensen zouden er komen? Zijn er systemen te bedenken om de omvang van de groep een beetje in de hand te houden? We zijn het eens dat we in geen geval publiciteit moeten hebben. Info kan natuurlijk gebruikt worden om nieuwe mensen te werven voor gesloten groepen (Mariken), maar dat gaat dan buiten ons om. Natuurlijk willen we best eens bij nieuwe groepen gaan zitten om ze een beetje op gang te helpen (zoals Everdine nu naar Delft gaat om de eenzame die daar de zaak aanduwt een steuntje in de rug te geven), maar verder staan wij daar buiten. Verder geven we na een poosje de pogingen om de belangstelling te taxeren of te regelen maar op: je vervalt dan toch weer in afwijzing of wachtlijsten. Als er plotseling 30 mensen zitten moet de helft maar ergens anders heen, of twee kringen maken, of misschien gaat het met 30 mensen - vrouwen - weer heel anders dan je zou verwachten (iedereen 4 bonen ipv 10, wat een weloverwogen konversatie. noot A)

Verder wordt er nog wat heen en weer gepraat over de ruimte. We zijn het met Dorothy eens dat een neutrale ruimte het beste zou zijn, maar we zien weinig mogelijkheden. Gratis ruimten zijn meestal ongezellig of ideologisch beladen (NVSH, COC).

We kiezen dus tussen de aangeboden huiskamers: Henny of Corrie M. De laatste zal op die avond een les hebben, en dus geen gastvrouw zijn. Met spijt in het hart besluiten we toch Corrie's kamer te verkiezen boven Henny's monumentale pand - iemand voelt al wat we zullen denken als er 40 mensen komen.

We praten nog wat over een evt. verschil tussen de twee groepen: het ganzenbord vindt de Minaas serieuzer (later bedacht ik dat het misschien komt omdat de ouderen voor een groot deel met niet ongedaan te maken gevolgen van een vroeger - onschuldig - gedane keuze zitten, zodat ze de neiging hebben wat over hun situatie te giechelen, terwijl de Minaas voor de keuze zitten zich de ellende van vaste relaties en kinderen op de hals te halen, of andere, onduidelijkere ellende. A.) Uitwisseling van ervaring en beleving is daarom erg belangrijk. Wel is het zo dat het gezinsleven een onuitputtelijke bron van inspiratie is, zodat het ganzenbord nooit uitgepraat komt op een avond, terwijl de Minaas dikwijls moeten zoeken naar aanknopingspunten om de situatie op te helderen (Noot A: een punt voor de open groep: levensverhalen van oudere vrouwen duren langer dan die van jongere - gelijkheid is het makkelijkst te bereiken als iedereen recente ervaringen vertelt, met af en toe eens een uitvoerige autobiografie om een mogelijke volgorde van dergelijke ervaringen te laten zien) Met een open groep kan je geen onderwerpen aankondigen of voorbereiden.

Henny vraagt wat we nu voor positiefs uit de groep gehaald hebben. De meesten zien het niet zo in het positieve: je wordt steeds kwader en je ontleent steun aan het gevoel dat anderen het ook zijn - maar het effect daarvan op je dagelijks leven is niet te voorspellen: het kan gemakkelijker gaan maar ook moeilijker, dat hangt van de situatie af - sommige dingen zijn met een beetje vastberadenheid gemakkelijk te veranderen, andere helemaal niet (of slaan zelfs pijnlijk hard terug). Sommigen genieten ook van de verruiming van inzicht en wereldbeeld die identifikatie met anderen kan geven (je hebt altijd neiging de dingen waar je zelf op vast loopt te verabsoluteren, maar dan blijkt dat anderen daar helemaal geen moeite mee hebben, maar wel met dingen die voor jou vanzelfsprekend zijn, - de enige zekerheid die je overhoudt is dat vrouwen waarachtig werkelijk onderdrukt zijn).

We zijn het er over eens dat een gemeenschappelijke ideologie evenmin nodig is als een gemeenschappelijke organisatie. Vanuit het gemeenschappelijk uitgangspunt blijkt ook met Amerikaanse vrouwen meteen contact mogelijk te zijn, zonder dat je elkaars achtergronden precies kent.

Hoe gaat het verder met actie? Sommigen hebben behoefte met hun groep ook acties te voeren, anderen zijn bang dat de groep dan overbelast wordt en zijn functie: vrouwen van hun schuldgevoelens te bevrijden niet meer kan vervullen. Wel verwachten we dat er steeds meer

behoefte aan actie zal ontstaan en dat sommige groepen zich tot aktiegroepen zullen ontwikkelen, maar dat kan natuurlijk ook in een andere verband gebeuren (dat het wel een beetje door elkaar loopt bleek aan het eind van de avond, toen de meeste leden van de ganzenbordgroep ontdekten dat ze liever woensdag a.s. op de publieke tribune van de gemeenteraad wilden zitten om Joke Kool's feministische afscheidstoespraak mee te maken, dan te ganzenborden - misschien is het 's middags en kan het allebei)

Over het roeleringssysteem: men vindt 4 uit onze groepen te veel, dus 3: 2 uit de ene, 1 uit de andere, wisselend. Te beginnen dinsdag 21 september bij Corrie Mandersloot, Zocherstraat 33 III; 2 ganzenbord, 1 mina. De groepen regelen zelf wie er komt (zullen we afspreken dat de groep waarvan er 2 zijn de frisdranken verzorgt? En ik weet niet zeker of het ganzenbord haar limonade wel betaald heeft, dus dat komt nog.

Tot ziens, groetjes, Anneke.